

Chefsjustitieombudsmannen  
Elisabeth Rynning

## **Kritik mot Försvarsmakten för att en soldat har beordrats att framföra ett fordon i Prideparaden**

---

### **Anmälan**

I en anmälan som kom in till JO den 23 november 2016 framförde C.E. klagomål mot Försvarsmakten rörande dess agerande i samband med Prideparaden i Stockholm under sommaren 2016 då en soldat enligt uppgifter i media beordrats att framföra Försvarsmaktens fordon. Soldaten har sedan han vägrat detta enligt uppgift anmälts till Försvarsmaktens personalansvarsnämnd.

### **Utredning**

Anmälan remitterades till Försvarsmakten för yttrande. I sitt remissvar anförde Försvarsmakten, genom överbefälhavaren Micael Bydén, bl.a. följande:

#### **Bakgrund**

Försvarsmakten har antagit en värdegrund som bland annat finns tillgänglig på Försvarsmaktens websida och som i generella ordalag beskriver hur myndigheten och alla anställda ska agera. Värdegrunden slår vakt om alla människors lika värde, rättvisa och jämlikhet samt främjar demokrati och mänskliga rättigheter. Inom värdegrunden ryms bland annat att Försvarsmakten är en inkluderande organisation där alla som är med och bidrar till Försvarsmaktens verksamhet ska känna sig välkomnade och respekterade. Försvarsmakten tror på konkreta handlingar i sitt arbete för jämlikhet och jämställdhet. Av den anledningen och för att signalera att alla, oavsett sexuell läggning, könsuttryck eller könsöverskridande identitet, är välkomna till Försvarsmakten har myndigheten deltagit i Stockholm Pride sedan 2008. För Försvarsmaktens anställda är det helt frivilligt att som privatpersoner delta i Prideparaden.

Beslutet beträffande Försvarsmaktens deltagande i Prideparaden under sommaren 2016 fattades av Försvarsmaktens högkvarter. Uppdraget att stödja deltagandet i Prideparaden genom att avvara fordon, inklusive förare, till Försvarsmaktens ekipage gavs till chefen för Livgardet. Trots att det är frivilligt att delta i Prideparaden innebär Försvarsmaktens beslut att ställa ett fordon med förare till förfogande en arbetsuppgift för de anställda som skulle framföra fordonet. Chefen för Livgardet beordrade därför den i detta ärende berörda soldaten att som andreförare framföra ett fordon i kortegen under Prideparaden. Soldaten ifråga meddelade arbetsgivaren att han inte avsåg att utföra beordrad arbetsuppgift och ifrågasatte också Försvarsmaktens deltagande i Prideparaden överlag. Chefen för Livgardet beordrade sedermera en annan arbetstagare att utföra arbetsuppgiften, soldaten ifråga behövde således inte framföra fordonet i Prideparaden.

### **Försvarsmaktens inställning**

Av 2 kap. 2 § RF framgår bland annat att ingen får av det allmänna tvingas att delta i sammankomster för opinionsbildning eller i demonstrationer eller annan meningsyttring. Försvarsmakten anser att Prideparaden kan anses utgöra en sådan sammankomst som omfattas av bestämmelsen och vill framhålla att de anställdas deltagande i Prideparaden är frivilligt. Det kan dock ifrågasättas om arbetsuppgiften att som förare framföra ett fordon i Prideparaden innebär ett faktiskt deltagande i demonstration eller opinionsbildning. Enligt Försvarsmaktens mening kan en sådan arbetsuppgift inte anses utgöra ett deltagande i den mening som avses i 2 kap. 2 § RF. Soldaten ifråga menar emellertid att det, genom framförandet av fordonet, skulle uppfattas som att han deltog i Prideparaden. Denna uppfattning respekteras av Försvarsmakten och soldaten ifråga behövde inte heller framföra fordonet under Prideparaden. Soldaten ifråga har inte heller utsatts för några repressalier i anledning av att han inte accepterade arbetsuppgiften att framföra fordonet. Försvarsmaktens personalansvarsnämnd har prövat ett ärende rörande soldaten där oviljan att arbeta under Prideparaden var en av flera andra situationer där soldaten vägrat acceptera order, dvs. arbetsvägran. Försvarsmaktens personalansvarsnämnd konstaterade att soldatens ovilja att vara andreförare av fordonet under Prideparaden inte utgjorde arbetsvägran då soldaten ifråga uppenbarligen uppfattat det som att han genom att framföra fordonet skulle kunna anses delta i Prideparaden. Anmälan avskrevs därför i den delen.

Avslutningsvis kan nämnas att Försvarsmakten har sammansatt en arbetsgrupp som har till uppgift att se över hur myndighetens framtida deltagande i Prideparaden ska organiseras.

C.E. gavs tillfälle att kommentera remissvaret.


### **Bedömning**

Försvarsmakten har i sitt remissvar redogjort för innehållet i 2 kap. 2 § regeringsformen, RF, och uppgett att de anställdas deltagande i Prideparaden är frivilligt. Försvarsmakten har vidare uppgett att det kan ifrågasättas om arbetsuppgiften att som förare framföra ett fordon i Prideparaden innebär ett faktiskt deltagande i demonstration eller opinionsbildning.

Enligt min uppfattning är det av största vikt att det allmänna, som Försvarsmakten är en del av, inte agerar på ett sätt som kan uppfattas som att någon tvingas till att delta i sammankomster för opinionsbildning eller i demonstrationer eller annan meningsyttring, även om detta inte är det egentliga syftet med agerandet. Jag anser mot den bakgrunden att Försvarsmakten förtjänar kritik för att soldaten i fråga beordrades att framföra ett fordon i Prideparaden mot sin vilja.

Jag ser positivt på att Försvarsmakten nu har tillsatt en arbetsgrupp som har till uppgift att se över hur myndighetens framtida deltagande i Prideparaden ska organiseras.

Ärendet avslutas.



Elisabeth Rynning



Charlotte Eklund Rimsten

I ärendets handläggning har byråchefen Jörgen Buhre deltagit.



Sändlista

C.E.

Försvarsmakten (dnr FM2017-1172:2)